

Saimaan lohikalojen **KESTÄVÄ KALASTUS**

Ehdotus kalastuksen järjestämisestä
Koirus-Sotkan kalastusalue

Sisällysluettelo

1. UHANALAINEN JÄRVITAIMEN	4
2. RASVAEVÄLEIKKAUSMENETELMÄ	4
3. TOIMENPITEET	5
3.1 Rasvaeväleikkausmenetelmään siirtyminen	5
3.2 Saaliskiintiö	5
3.3 Koukkumäärärajoitus	5
3.4 Vapamäärärajoitus	6
3.5 Järvitaimenen alamitta	6
3.6 Kohosiimapyynti	6
3.7 Koho- ja välivesiverkot	6
3.8 Kestävä pyydyskalastus	7
3.9 Syysverkottamisen sääntely	7
4. LÄHTEET	8

Arvoisa vastaanottaja,

Saimaan lohikalat -hankkeen tavoitteena on parantaa neljän Vuoksen vesistön uhanalaisen kalalajin (järvilohi, järvitaimen, nieriä, harjus) tilaa kalastusta ohjaamalla. Kyseiset lajit on kansallisella tasolla määritelty uhanalaisiksi. Näin ollen myös suojelun toimeenpano on ensisijaisesti kansallinen asia. Suomen velvoite huolehtia mainittujen lajien säilymisestä on ehdoton ja asian taustalla on myös kansainvälisiä sitoumuksia.

Kalastuslain (1982/286) 1 §:n mukaan kalastus on järjestettävä kestävällä tavalla. Kalastusoikeuden haltija on ensi kädessä velvollinen järjestämään kalastuksen ja kalakannan hoidon niin, että 1 §:ssä mainitut tavoitteet otetaan asianmukaisesti huomioon (KL 2 §). Kalastuskunnan tulee, jollei asia kuulu kalastusaluehallinnon tai viranomaisen käsiteltäviin, järjestää alueellaan kalastus ja kalakannan hoito ottamalla huomioon, mitä kalastuslain 1 ja 2 §:ssä ja kalastuslaissa muutoin on säädetty (KL 48 §).

Voimassa olevan kalastuslain mukaan järvikohtaista kalastuksensääntelyä on tarkoituksenmukaisinta toteuttaa kalastusalueen päätöksillä. Kalastusalueen päätökset velvoittavat eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta kaikkia kalastajia ja kalastusta osakaskuntien alueilla. Sääntelyn kohdistuessa pienelle alueelle yksittäisen osakaskunnan rajojen sisällä, saattaa olla tarkoituksenmukaista tehdä päätös yksittäisen osakaskunnan päätöksellä

Saimaan lohikalat -hanke esittää käyttöönotettaviksi oheisia toimenpiteitä, joiden avulla tavoitellaan järvitaimenkannan vahvistumista. Vastaavia toimenpiteitä (paikalliset olot ja nykyiset kalastussäännöt huomioiden) esitetään kaikille lohikalojen kannalta tärkeille Vuoksen vesistöalueen kalastusalueille ja eräille osakaskunnille.

Kuten olemme alustavasti sopineet, tapaamme teidät kalastusalueen (hallituksen tai yleisessä) kokouksessa vuoden 2013 aikana uudelleen. Tällöin käymme toimenpide-esitykset yhdessä läpi ja keskustelemme mahdollisista muutostarpeista. Yleinen kokous päättää toimenpiteiden lopullisesta sisällöstä ja täytäntöönpanosta.

Eri alueille toimitetut ehdotukset tulevat nähtäville myös hankkeen Internet-sivuille (www.jarvilohi.fi). Kalastuksenjärjestämissuunnitelmat ovat keskeisin osa-alue hankkeessa. Hanke raportoi suunnitelmista saatavat tulokset rahoittajille (Euroopan komissio ja maa- ja metsätalousministeriö).

Esitettyjen toimenpiteiden avulla turvataan osaltaan lohikalojen kalastuksen ja lohikalakantojen säilyminen Vuoksen vesistössä.

Joensuussa 15.9.2013

Mirko Laakkonen
projektipäällikkö
Saimaan lohikalat -hanke
puh: 0295 026 069

Veli-Matti Kaijomaa
kalatalouspäällikkö
P-K:n ELY-keskus
puh: 0295 026 059

1. UHANALAINEN JÄRVITAIMEN

Järvitaimen on luokiteltu napapiirin eteläpuolella **erittäin uhanalaiseksi** (toim. Mannerkoski 2010). Vuoksen järvitaimenen luontainen lisääntyminen on vähäistä ja kanta on käytännössä istutusten varassa. Kalastus järviolueilla on yksi suurimmista luontaisesti lisääntyvien kalojen määrää rajoittavista tekijöistä.

Järvitaimeneen liittyvillä toimenpiteillä tähdätään luontaisen lisääntymisen vahvistamiseen Konnuskoskella, sekä muilla järvitaimenen lisääntymisalueilla.

2. RASVAEVÄLEIKKAUSMENETELMÄ

Rasvaeväleikkauksien avulla eriytetään säilytettäväksi tarkoitetut yksilöt kalastettaviksi tarkoitetuista yksilöistä. Menetelmä toimii yhtenä keinona, jolla pyritään säilyttämään luonnossa lisääntyvät vaeltavat järvitaimenkannat.

Rasvaeväleikkausmenetelmä tarkoittaa sitä, että kaikilta kalastettaviksi tarkoitetuilta järvitaimenilta leikataan rasvaevät. Näin kalastajat tunnistavat kalastettaviksi tarkoitetut yksilöt helposti. Leikattuja yksilöitä voi ottaa saaliiksi alamittojen ja saaliskiintiöiden sallimissa rajoissa. Jokainen rasvaevällinen järvitaimen tulisi sen sijaan vapauttaa kalan koosta riippumatta.

Menetelmä on ollut käytössä Ruotsin Vänernillä jo parikymmentä vuotta ja kokemukset siellä ovat olleet positiivisia. Nyt käytäntöön on siirrytty myös Pielisellä ja Saimaalla. Uhanalaisten järvitaimenkantojen turvaamiseksi tulisi rasvaeväleikkaukset aloittaa myös Pohjois-Savon kalastusalueilla.

Rasvaevälliset järvitaimenet ovat liian arvokkaita tapettaviksi saaliina. Osa näistä yksilöistä palaa 2-5 järvi vuoden jälkeen istutus- tai synnyinjokiinsa kutua yrittämään. Näihin kaloihin perustuu lajin säilyminen ja myös laadukkaitten istukkaiden saatavuus.

3. TOIMENPITEET

Saimaan lohikalat -hanke esittää Koirus-Sotkan kalastusalueelle toteutettavaksi seuraavia toimenpiteitä:

Toimenpiteet 3.1, 3.2, 3.3 ja 3.4 liittyvät lupaehtoihin, joten ne tulisi viedä käsiteltäviksi myös osakaskuntatasolle.

3.1 Rasvaeväleikkausmenetelmään siirtyminen

Toimenpide: Siirytään rasvaeväleikkausmenetelmään ja kielletään tulevaisuudessa rasvaevällisten järvitaimien ottaminen saaliiksi koosta riippumatta.

Perusteet: Toimenpiteellä turvataan luonnonkudusta peräisin olevien kalojen ja kannanhoitoa varten istutettujen kalojen eloon jäämistä. Rasvaeväleikkausmenetelmän avulla tavoitellaan luontaisen lisääntymisen vahvistumista eriyttämällä kalastettava ja säilytettävä kanta.

3.2 Saaliskiintiö

Toimenpide: Asetetaan venekuntakohtainen kahden kalan saaliskiintiö järvitaimenelle.

Huom! Kiintiö koskee jatkossa vain rasvaeväleikattuja järvitaimenia, rasvaevälliset tulee vapauttaa aina.

Perusteet: Saaliskiintiöiden asettaminen auttaa jakamaan saaliin tasaisemmin kalastajien kesken. Saaliskiintiö myös ohjaa kalastuspainetta useampiin lajeihin. Saaliskiintiön avulla voidaan välttää ylilyöntejä lohikalojen saaliiksi ottamisessa.

3.3 Koukkumäärärajoitus

Toimenpide: Rajoitetaan koukkujen kärkien määrää siten, että yhdessä raksissa/vieheessä saa olla enintään 3 koukun kärkeä (esim. yksi kolmihaarakoukku tai 3 yksihaarakoukku).

Perusteet: Ylimääräiset koukut tarttuvat usein kalan ulkopuolelle esim. silmään. Toimenpiteen avulla voidaan vähentää ulkopuolisia vaurioita ja helpottaa kalan vapauttamista. Alamittaisten kalojen vapauttaminen on pakollista elävänä tai kuolleena kalastuslain 36 §:n mukaisesti.

3.4 Vapamäärärajoitus

Toimenpide: Asetetaan venekohtainen vapamäärärajoitus, jossa sallitaan 8-10 vavan käyttäminen per vene.

Perusteet: Alamittaisia tai rauhoitettuja kaloja tarttuu vieheisiin aina kalastustavoista tai viehevalinnoista huolimatta. Mitä enemmän vieheitä on pyynnissä, sitä suuremmaksi riski alamittaisten ja muusta syystä vapautettavien kalojen vahingoittumisesta kasvaa.

3.5 Järvitaimenen alamitta

Toimenpide: Asetetaan järvitaimenen alamitaksi 50, 55 tai 60 cm.

Perusteet: Luontaisen lisääntymisen turvaamiseksi kalojen tulisi saavuttaa sukukypsyys ennen joutumistaan saaliiksi. Pienin suositeltu alamitta järvitaimenelle on 50 cm. Alamittaa säätäessä on syytä ottaa huomioon paikalliset olosuhteet. Alueellisesti voi olla tarpeen säätää korkeampi alamitta kuin 50 cm.

3.6 Kohosiimapyynti

Toimenpide: Kielletään kohosiimapyynti ympärivuotisesti.

Perusteet: Kohosiima pyytää kaikenkokoisia lohikaloja. Kalastuslain 36 §:n mukaan kaikki alamittaiset kalat on vapautettava elävänä tai kuolleena. Myös rasvaevälliset järvitaimenet tulee vapauttaa. Pielisellä (Turunen 1998) tehdyssä tutkimuksessa todetaan, että järvilohen vapauttaminen elävänä lohisiimasta on käytännössä mahdotonta.

3.7 Koho- ja välivesiverkot

Toimenpide: Asetetaan koho- ja välivesiverkkojen alimmaksi solmuväliksi 80 mm (pl. muikkuverkot).

Perusteet: Solmuvälirajoituksella ehkäistään tehokkaasti alamittaisten järvilohien ja -taimien joutumista saaliiksi. Toimenpide ei häiritse merkittävästi muuta kalastusta. (Saimaan järvilohen hoito-ohjelma, toimenpide nro 5)

3.8 Kestävä pyydyskalastus

Toimenpide: Ohjeistetaan kalastajia suosimaan pyydyksiä, joista kala voidaan tarvittaessa vapauttaa elävänä (mm. rysä ja katiska). Lisäksi ohjeistetaan osakaskuntia asettamaan kalastajakohtaisia verkkomäärärajoituksia. Hankkeen suositus on enintään neljä verkkoa (120 m) / vapaa-ajankalastaja.

Perusteet: Verkkomäärää rajoittamalla voidaan alentaa lohikaloihin kohdistuvaa kalastuspainetta. Verkkoihin jää sivusaalina toisinaan alamittaisia lohikaloja, joiden vapauttaminen elävänä on hankalaa.

3.9 Syysverkottamisen sääntely

Toimenpide: Yhteistyössä osakaskuntien kanssa selvitetään merkittävät järvitaimenen liikumisalueet. Asetetaan näille alueille kielto kalastaa alle 80 mm solmuvälin verkoilla (pl. muikkuverkot) 1.9.- jäiden tulo.

Perusteet: Piellisellä, Höytiäisellä ja Orivedellä toteutettavan merkkitutkimuksen perusteella suuri osa järvitaimenista saadaan alamittaisina läheltä karuja rantavesiä verkoilla syksyisin. Toimenpiteen avulla voitaisiin vähentää alamittaisiin taimeniin kohdistuvaa pyyntipainetta merkittävästi.

4. LÄHTEET

Kalastuslaki 1982.

Mannerkoski, Ilpo 2010 toim. Suomen lajien uhanalaisuus - Punainen kirja.

Turunen, T, Halonen, J & Suuronen, P. 1998. Sisävesien lohisiimapyynti antaa alamittaista saaliskalaa.